

**Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого**

Кафедра криміналістики

МАТЕРІАЛИ

до практичних занять з навчальної дисципліни

«КРИМІНАЛІСТИКА»

(4 курс заочної форми навчання)

галузі знань 08 «Право», спеціальність 081
«Право»/, освітньо-кваліфікаційний рівень перший
(бакалаврський)

Харків-2020

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ціль та завдання навчальної дисципліни.

Криміналістика належить до дисциплін, засвоєння яких становить фундамент фахової підготовки юриста. Оволодіння криміналістичними знаннями та отримання належних практичних навичок є обов'язковими для слідчого, прокурора, слідчого судді, судді, адвоката, співробітників правопорядку, оскільки виконувати ними функції безпосередньо пов'язані із застосуванням саме цих знань. Інші представники юридичного фаху також не можуть обійтися у своїй діяльності без знань криміналістики.

Цілями вивчення навчальної дисципліни «Криміналістика» є отримання студентами знань про криміналістику як наукову та навчальну дисципліну, формування знань про основні проблеми загальної теорії криміналістики, зміст окремих галузей криміналістичної техніки, загальні положення криміналістичної тактики та її окремих елементів, тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій та специфіку розслідування окремих видів злочинів та основних умінь щодо правильного застосування науково-технічних засобів, виявлення, фіксації, вилучення та збереження доказів, використання тактичних прийомів проведення окремих слідчих

(розшукових) дій, застосування методичних рекомендацій з розслідування окремих видів злочинів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є: оволодіння основними поняттями та змістом криміналістики; детальне вивчення теоретичних основ криміналістики; освоєння основних методів криміналістики; оволодіння технологіями виявлення, фіксації та вилучення слідів злочинів з використанням різних технічних засобів; вивчення наукових основ і принципів криміналістичної ідентифікації, а також основних понять і завдань криміналістичної техніки, понять, завдань та системи криміналістичної тактики, понять, системи та принципів криміналістичної методики розслідування окремих видів злочинів; здобуття навичок аналізу та оцінки будь-якої слідчої ситуації; формування уявлень про досягнення сучасної криміналістики у сфері протидії злочинності; вироблення вмінь встановлювати юридично значущі факти; навчання використанню криміналістичних рекомендацій у слідчо-криміналістичній практиці; опанування навичок грамотного складання процесуальних документів у відповідності до чинного кримінального процесуального законодавства.

Практичні заняття – одна з основних форм навчання студентів, в процесі реалізації якої

відбувається засвоєння практичних навичок використання криміналістичних прийомів, методів та засобів. Вони проводяться у формі виконання завдань, проведення ділових ігор, ознайомлення з можливостями використання засобів криміналістичної техніки, освоєння порядку оформлення результатів використання криміналістичних прийомів, методів та засобів. При підготовці до практичних занять студентам необхідно самостійно опрацювати відповідні розділи підручника, додаткові літературні джерела та засвоїти рекомендації криміналістики.

Список основної літератури до усіх тем

1. Криміналістика: підруч. / за ред. В. Ю. Шепітька. – Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 682 с.
2. Криміналістика: підруч. / за ред. В. Ю. Шепітька. – 3-те вид. переробл. і допов. – Київ: Ін Юре, 2004. – 728 с.
3. Криміналістика: підруч. / кол. авторів В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид. переробл. і допов. – Харків: Право, 2008. – 464 с.
4. Шепітько В. Ю. Криміналістика: підруч. / В. Ю. Шепітько. – Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2010. – 496 с.

5. Криміналістика: підруч. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.: за ред. В. Ю. Шепітька – 5-те вид. переробл. та допов. – Київ: Ін Юре, 2016. – 640 с.

6. Криміналістика : підручник: у 2-х т.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019.

7. Textbook of criminalistics. Volume 1: General Theory. Edited by Н. Malevski, V. Shepitko. – Kharkiv: Apostille Publishing House LLC, 2016. – 473 с.

8. Керівництво з розслідування злочинів: наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. – Харків: Одиссей, 2009. – 960 с.

9. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. – 3-те вид., переробл. і допов. – Київ: Ін Юре, 2011. – 736 с.

10. Велика українська юридична енциклопедія. – Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. – Харків: Право, 2018.

11. Журавель В.А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія. – Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2012. – 304 с.

12. Шепітько В. Ю. Вступ до навчального курсу «Криміналістика»: лекція. – Київ: Ін Юре, 2016.

13. Шепитько В. Ю. Криміналістика. Курс лекцій. – Харків: Одиссей, 2009.

14. Шепитько В. Ю. Довідник слідчого. – Харків, Одиссей, 2013.

П Л А Н И

практичних занять (7 семестр)

ТЕМА 1. ТРАСОЛОГІЯ

(2 год.)

1. Поняття трасології і її значення.
2. Поняття сліду в трасології.
Класифікація слідів.
3. Виявлення, фіксація і вилучення слідів рук та слідів взуття людини.
4. Сліди транспортних засобів.
5. Трасологічна експертиза: поняття і види.

На практичному занятті студенти ознайомлюються з технічними засобами і прийомами виявлення і фіксації слідів рук, ніг та взуття, транспортних засобів, знарядь злочину; відпрацьовують навички використання технічних засобів у лабораторіях кафедри; складають

фрагменти протоколів з описом порядку виявлення та фіксації слідів.

Студентам пропонується перегляд відеофільмів, які демонструють порядок виявлення і фіксації слідів рук та слідів ніг під час проведення слідчого огляду.

Додаткова література

1. Кобзар С. І. Криміналістична трасологія: навч. посіб. / С. І. Кобзар. – Луганськ : РВВ ЛІВС, 1999.

2. Найдис И. Д. Использование следов орудий взлома и инструментов для расследования преступлений: учеб. пособ. / И. Д. Найдис. – Харків : Юрид. ин-т, 1980.

3. Руководство по расследованию преступлений: науч.-практ. пособие / А. В. Гриненко, Т. В. Каткова, Г. К. Кожевников, В. Е. Коновалова и др. – Харків : Консум, 2001.

4. Універсальний криміналістичний комплект слідчого: практич. посіб. / В. Ю. Шепітько, І. В. Борисенко, О. Ю. Булулуков та ін. – Харків, 2004.

ТЕМА 2. ТАКТИКА ОГЛЯДУ

1. Поняття і завдання огляду.
2. Види огляду.

3. Підготовка до огляду та його учасники.
4. Методи дослідження та фіксації обстановки місця події.
5. Фіксація результатів огляду.

Під час заняття студентам пропонується перегляд відеофільму на тему «Тактика огляду місця події», після чого студенти відпрацьовують навички проведення навчального огляду в умовах ситуацій, запропонованих викладачем. В процесі заняття студенти використовують набір технічних засобів «Універсальна валіза слідчого», проводять фотозйомку, складають протокол огляду.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених навчальних дій і складених протоколів, виявляються і обговорюються організаційні та тактичні помилки.

Додаткова література

1. Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія: монографія / за ред. проф. В. О. Коновалової. – Харків : Видавнича агенція «Апостіль», 2011.

2. Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: навч. посібник / за ред. проф. О. Я. Баєва, проф. В. Ю. Шепітька. – Харків: Апостіль, 2012.

3. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практ. посіб. / за ред. Н. І. Клименко. – Київ : Юрінком Інтер, 2005.

4. Постика И. В. Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика: монография. – Одесса : Юрид. лит., 2002.

5. Слідчий огляд: сутність, види, тактика проведення огляду місця події і тактика використання техніко-криміналістичних засобів та спеціальних знань: монографія / за заг. ред. В. О. Комахи. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2004.

6. Цимбал М. Л. Розслідування пожеж (огляд місця події та проблеми застосування спеціальних знань): монографія / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. – Харків : Гриф, 2004.

7. Шабадей А. М. Дорожньо-транспортні події. Особливості розслідування / А. М. Шабадей, С. О. Шевцов, К. В. Дубонос. – Харків : Факт, 2003.

8. Шепітько В. Ю. Тактика огляду місця події: текст лекції. – Харків, 1994.

П Л А Н И

практичних занять (8 семестр)

**Тема 1. РОЗСЛІДУВАННЯ
ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ
МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ
ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ
СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ.
(2 год.)**

1. Сутність і значення криміналістичної характеристики злочинів. Елементи криміналістичної характеристики злочинів.

2. Криміналістична характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

3. Планування розслідування.

4. Розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, яке вчинене посадовими особами.

Під час обговорення питань теми студентам пропонується аналіз фабул, запропонованих викладачем, з метою відпрацювання вмінь і навичок висунення версій та планування розслідування злочинів.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

1. Волобуєв А. Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань у сфері підприємництва: монографія. – Харків, 2000.

2. Журавель В. А., Шевчук В. М. Криміналістична профілактика економічних злочинів : наук.-практ. посібник / В. А. Журавель, В. М. Шевчук, А. Ф. Волобуєв, Р. Л. Степанюк та ін. – Харків : «Харків юридичний», 2006. – 236 с.

3. Колесниченко А. Н., Коновалова В. Е. Криминалистическая характеристика преступлений: учеб. пособ. – Харків, 1985.

4. Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: Навч. посібник / за ред. проф. О. Я. Баєва, проф. В. Ю. Шепітька. – Харків : Апостіль, 2012.

5. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Харків : Консум, 1999.– 480 с.

6. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: монографія / за ред. В.Ю. Шепітька. – Харків ; Право, 2006.– 624 с.

Тема 2. РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ

(2 год.)

1. Криміналістична характеристика вбивств.
2. Слідчі версії і планування розслідування.
3. Огляд місця події при розслідуванні вбивств.

Під час обговорення питань теми студентам пропонується аналіз фабул, запропонованих викладачем, з метою відпрацювання вмінь і навичок висунення версій та планування розслідування злочинів.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

1. Здоровко С. Ф. Розслідування вбивств, що вчиняються організованими злочинними групами (типові тактичні операції). – Харків, 2004.
2. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования: моногр. – Изд. 3-е, доп. и перераб. – Харків: Право, 2016. – 320 с.
3. Костенко М. В. Вбивства на замовлення: криміналістична характеристика – Харків : Видавець СПД ФО Вапнарчук Н. М., 2006. – 160 с.
4. Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: Навч. посібник / за ред. проф. О. Я.

Баєва, проф. В. Ю. Шепітька. – Харків : Апостіль, 2012.

5. Семенов В. В. Розслідування вбивств, прихованих інсценуванням: монографія / за ред. В. О. Коновалової. – Харків : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006.– 144 с.

6. Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія / за ред. проф. В. А. Журавля. – Харків : «Харків юридичний», 2005.